

Kaupunginhallitus 02.11.2020 § 361

§ 361

Valtuustoaloite niitylajien elinympäristön lisäämiseksi ja monipuolistamiseksi Espoossa (Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Peippo Tiina

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Teknisen toimen johtaja Isotalo Olli

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Tiina Elon ja Risto Nevanlinnan ym. 17.8.2020 tekemään valtuustoaloitteeseen ja toteaa asian loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Valtuustoaloite

Tiina Elo, Risto Nevanlinna ja 24 muuta valtuutettua ovat tehneet 17.8.2020 valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että niittyjen ja avointen alueiden ohjelmassa sekä muussa työssä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi:

- lisätään merkittävästi niitylajistolle sopivien biotooppien määrää,
- monimuotoisuutta ja kytkeytyneisyyttä
- otetaan käyttöön laajasti eri toimenpiteitä niittyjen määrän kasvattamiseksi ja niitylajiston elinympäristöjen monipuolistamiseksi
- niittyjen sekä niitylajiston määrän ja monimuotoisuuden kasvattamiselle asetetaan mitattavat määrälliset ja laadulliset tavoitteet, joita seurataan.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Kaupunkitekniikan keskuksen luonnonhoitoyksikkö on käynnistänyt kesäkuussa 2020 niittyjen ja avoimien alueiden toimenpideohjelman laatimisen. Konsulttina toimii sopimuskonsultti Ramboll ja alikonsulttina työssä toimii ProAgria Etelä-Suomen MKN maisemapalvelut. Ohjausryhmään kuuluu kaupunkitekniikan keskukselta suunnittelun ja

viherkunnossapidon sekä ympäristökeskuksesta niittyjen asiantuntijoita ja niistä vastaavia.

Tarkastelualue käsittää koko Espoon lukuun ottamatta merellistä Espoota. Tavoitteena on laatia toimenpideohjelma, joka tuottaa konkreettista tietoa toteutukseen asti ja kehittää kymmenen vuoden aikajaksolla niittyjen hoitoa, määrää, verkostoa ja monipuolisuutta. Ohjelman avulla kehitetään Espoon niittyverkostoa ja avoimia viheralueita niiden ominaispiirteet ja lähtökohdat huomioiden. Niittyverkostoa kehittämällä on mahdollista nostaa niityt entistä tärkeämmäksi osaksi asukkaiden elinympäristöä.

Työn kohteena on Espoon kaupungin omistamat avoimet viheralueet. Alueille laaditaan toimenpideohjelma, jolla voidaan tavoitteellisesti ohjata niittyjen ja maisemapeltojen kunnossapitoa ja kehitystä. Niittyverkoston selvitys ja suunnittelu tähtäävät vahvistamaan Espoon niittyverkostoa. Tarkastelualueen kattavan analyysin pohjalta esitetään niityt ja potentiaalisten uusien niittyjen sijainnit perustuen niiden maisemallisiin, ekologisiin tai toiminnallisiin arvoihin sekä kytkeytyneisyyteen. Näistä muodostetaan tavoitetilan/kehityssuunnan osoittava niittyverkostosuunnitelma.

Raportissa esitetään toimenpiteet, joilla niittyverkoston tavoitteita edistetään seuraavan 10 vuoden aikana. Työ aloitetaan tarkastelualueen lähtötietojen kartoituksella ja paikkatietoanalyysillä. Analyysin tavoitteena on tunnistaa ja paikantaa nykyisen niittyverkoston erilaiset osat ja arvioida osien kytkeytyneisyyttä sekä havainnollistaa verkoston rakennetta ja niityluonnon keskittymiä. Tunnistettuun niittyverkostoon liittyvät luonto-, maisema-, kulttuuri- ja virkistysarvot sekä sini-viherverkosto kuvataan käytettävissä olevien paikkatietoaineistojen avulla.

Niittyjen nykytilanteen kuvauksella haetaan vastauksia mm. seuraaviin kysymyksiin:

- missä niittykohteita on nykyisin?
- kuinka laajoja niittykohteet ovat?
- millaisia niityt ovat olosuhteiltaan?
- mitä arvoja niittyihin liittyy (maisema, luonto, kulttuuriympäristö, virkistyskäyttö)?

Nykyisten niittyjen kytkeytyneisyyden tarkastelulla hahmotetaan niityistä muodostuva verkosto:

- miten niityt ovat kytkeytyneet toisiinsa?
- Millainen verkosto niityistä muodostuu?
- missä verkosto on vahva (monipuolinen ja kytkeytynyt) ja missä verkosto on heikko?
- mitkä uudet kohteet tukisivat verkostoa?
- mitkä kohteet ovat verkostosta irrallisia? Mitä arvoja näihin kohteisiin liittyy?

Historiatiedon avulla tunnistetaan alueen käyttöhistoria, ja etsitään sellaiset niittyverkoston kytkeytyneisyyden näkökulmasta keskeiset vanhat peltoalueet, jotka tukevat verkostoa ja joilla on erityisiä kulttuurihistoriallisia, maisemallisia, luonto- tai virkistysarvoja. Aineistona

tässä käytetään peltoaluetietoja 1960-luvulta, jotka muunnetaan aluemaiseksi paikkatietotekniikan keinoin. Samaten hyödynnetään olevaa maanpeiteaineistoa. Toisaalta samalla analyysissä tunnistetaan nykyiset niittymäisenä hoidettavat alueet, jotka eivät ole yhtä keskeisiä.

Maastoinventointia tehtiin 50 eri kohteella. Niittyverkostosuunnitelma on kaaviomainen suunnitelma, jossa esitetään nykyiset niittytyypit ja erityyppisiksi niityiksi muutettavat alueet sekä alueiden liittyminen muuhun viheralueverkostoon. Niittyverkostosuunnitelmassa esitetään eri niittytyyppien muodostama kokonaisuus, nykyiset ja tulevat niittyverkoston osat. Niittyverkosto koostuu erilaisista niittytyypeistä. Jokaisesta niittytyypistä laaditaan kuvaus, jossa esitetään sen luonne ja merkitys osana niittyverkostoa sekä hoidon tavoitteet.

Pellot huomioidaan osana niittyverkostoa mutta niitä ei tarkastella maastossa elleivät ne ole olennainen osa niittykohdetta.

Helsingin kaupungilla vastaavanlainen työ on myös käynnistynyt, ympäristöpuolen tilaamana. Sitowise toimii siellä konsulttina. Vantaan kaupunki teetti niityselvityksen 2017. Heillä oli myös ProAgria tekemässä työtä. Varsinaista analyysia ei Vantaalla tehty.

Espoon metsien ja niittyjen hoidon toimintamalli on toiminnan lähtökohta. Niittyjen ja avointen alueiden toimenpideohjelma tuo niityt laajemmin kartalle kokonaisuutena sekä antaa niityille selkeän arvon. Hoidon priorisointia pystytään paremmin toimenpideohjelman avulla toteuttamaan ja löytämään ne helmet, joita vaalia. Luonnon- ja maisemanhoitosuunnitelmissa niityt ovat mukana, joten kaikki alueet tulevat kartoitettua ja hoidettua myös suunnitelmien kautta. Toimenpideohjelma valmistuu helmikuussa 2021 ja se esitellään sekä hyväksytetään tekniselle lautakunnalle.

Niitylajiston biotooppien määrä, monimuotoisuus ja kytkeytyneisyys huomioidaan toimenpideohjelmassa. Kymmenen vuoden aikajaksolle voidaan saada toteutettua useidenkin niittykohteiden perusparannuksia ja uusien kohteiden muokkaamista hoitokuntoon. Nämä ovat aina investointikysymyksiä ja määräytyvät vuotuisen budjetin mukaisesti.

Niittyjen määrän kasvattamiseksi ja niitylajiston elinympäristöjen monipuolistamiseksi voidaan vaikuttaa kaupungin monessa eri yksikössä. Toimenpideohjelman kautta maankäytön suunnitteluun saadaan ajantasainen kartta niittyverkostosta ja kytkeytyneisyydestä, jolloin nämä asiat voidaan ottaa paremmin huomioon. Sitä kautta toivottavasti niittyjen määrä myös kasvaa. Viheralueiden suunnittelussa voidaan myös hyödyntää toimenpideohjelman aineistoa sekä luoda uusia niittyjä mahdollisuuksien mukaan. Viherkunnossapidossa toimenpideohjelmasta saadaan hoito-ohjeet niittyjen paremmalle hoidolle. Myös nurmien muuttaminen niityiksi tai vuokrapeltojen sopimusten päättyessä siirtyminen maisemapelloiksi kasvattaa niittyjen määrää.

Niitylajiston määrän ja monimuotoisuuden kasvattamisen mittaamiseen ja laadullisiin tavoitteisiin on vaikea saada seurattavia mittareita. On kuitenkin hyvä tarkastella, miten toimenpideohjelma toteutuu ja saadaanko esimerkiksi kriittisiin kytkeytyneisyyskohteisiin luotua sopivat olosuhteet lajiston kasvamiselle. Niityt eivät synny eivätkä säily itsestään. Maata pitää muokata ja köyhdyttää sopivasti, jotta niitylajisto pärjää vieraslajien ja heinien kanssa.

Päätöshistoria

Tekninen lautakunta 14.10.2020 § 88

Päätösehdotus

Kaupunkitekniikan johtaja Harri Tanska

Tekninen lautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Tiina Elon ym. 17.8.2020 tekemään valtuustoaloitteeseen ja toteaa asian loppuun käsitellyksi.

Päätös

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätöshistoria